

Accountantsverslag

Gemeente Heerde

Boekjaar 2022

Aan de gemeenteraad van de
gemeente Heerde
Postbus 175
8180 AD HEERDE

ONDERWERP:
Accountantsverslag 2022

KENMERK:
2306-13093

DATUM
23 juni 2023

Geachte leden van de gemeenteraad,

In overeenstemming met de opdracht tot de controle van de jaarrekening 2022 van de gemeente Heerde, zoals overeengekomen in onze opdrachtbevestiging d.d. 9 december 2022, bieden wij u hierbij het accountantsverslag aan.

Het accountantsverslag bevat bevindingen en conclusies die naar aanleiding van onze werkzaamheden naar voren zijn gekomen. De bevindingen in dit verslag zijn besproken met wethouder van Ommen en een afvaardiging van de ambtelijke organisatie.

Wij zijn voornemens om u op 26 juni 2023 te machtigen om onze goedkeurende controleverklaring op te nemen in uw jaarrekening 2022.

Wij danken de medewerkers voor de samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van ons accountantsverslag.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid de inhoud van deze rapportage nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Was getekend

Inhoudsopgave

1. Bestuurlijke samenvatting

2. Opdracht, scope en uitkomsten

3. Belangrijkste bevindingen

4. Financiële positie

5. Bevindingen en aanbeve-lingen interne beheersing

6. Uitkomsten deel-onderzoeken

7. Overige onderwerpen

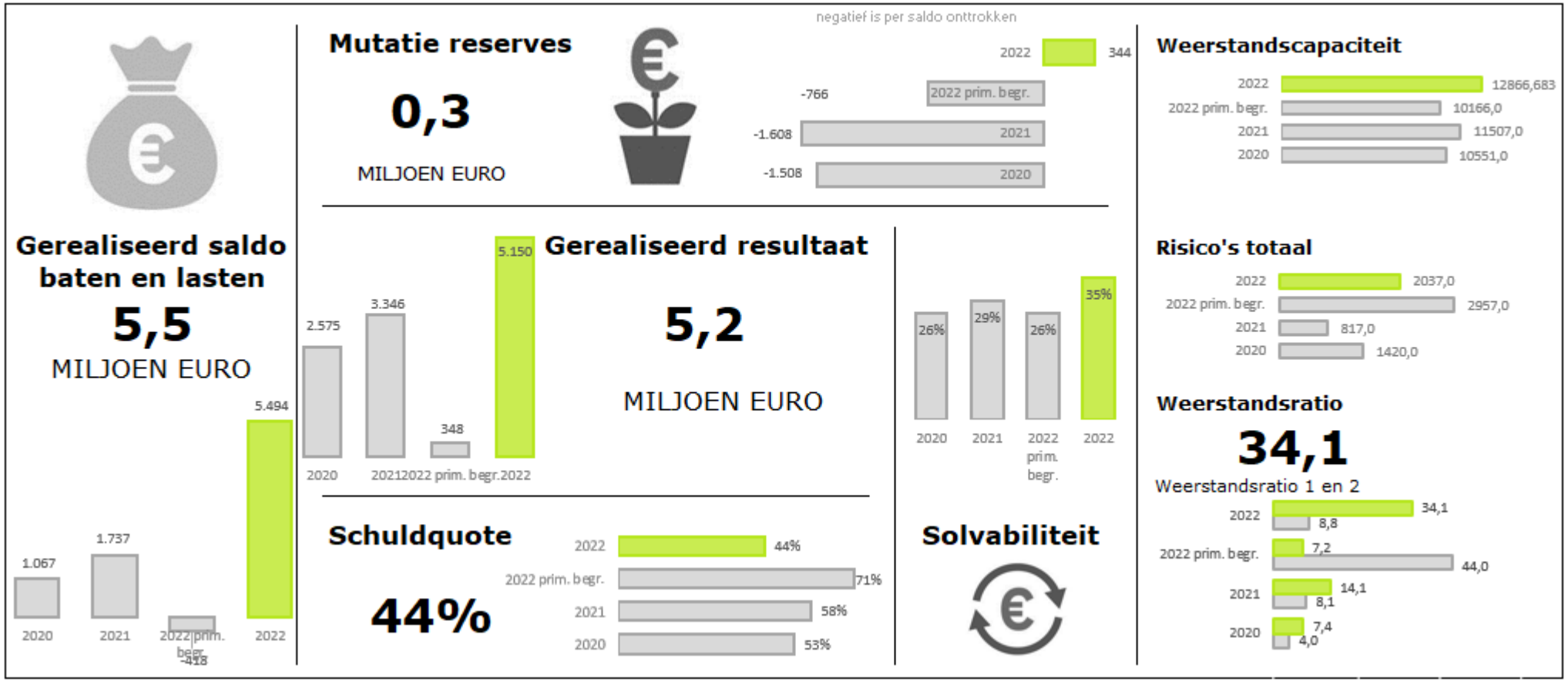
Bijlagen



1. Bestuurlijke samenvatting

1. Bestuurlijke samenvatting

Financiële kengetallen en signaleringwaarden



1. Bestuurlijke samenvatting

	Wij zijn voornemens bij de jaarrekening 2022 een goedkeurende verklaring te verstrekken voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid. De ongecorrigeerde verschillen blijven onder de goedkeuringstoleranties.
	Het jaarverslag is cf. NV COS 720 verenigbaar met de jaarrekening en voldoet aan de laatste actuele voorschriften.
	Het Besluit Begroting en Verantwoording is in alle opzichten nageleefd in 2022.
	Uit onze controle met betrekking tot ons oordeel ten aanzien van de getrouwheid blijken geen ongecorrigeerde fouten. Wel hebben wij ten aanzien van de financiële rechtmatigheidscontrole bevindingen die wij, op basis van de rapporteringstolerantie, aan u moeten rapporteren. Ten aanzien van de aanbestedingen is sprake van een fout bij één leverancier ad € 90 duizend.
	Inzake de kosten Jeugdwet en de Wmo nieuwe taken steunt de gemeente voor het vaststellen van de prestatielevering (deels) op productieverantwoordingen van zorgaanbieders die zijn voorzien van een controleverklaring. Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden en de ontvangen controleverklaringen resteert inzake de kosten Jeugdwet en Wmo een onzekerheid van € 727 duizend (Pgb + Zin).
	Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2022 in overeenstemming is met de Wet normering topinkomens (WNT) en dat de jaarrekening 2022 van de gemeente Heerde voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.
	Wij hebben geen controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage geconstateerd.

1. Bestuurlijke samenvatting

	Het boekjaar 2022 sluit met een gerealiseerd resultaat van € 5,2 miljoen (voordelig). De totale vermogenspositie van de gemeente Heerde bedraagt € 31,4 miljoen (2021: € 25,9 miljoen) met een solvabiliteitsratio van 35% (2021: 29%). De vermogenspositie is dan ook goed te noemen. Het college concludeert in de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing dat de weerstandscapaciteit uitstekend is.
	Gevolgen oorlog Oekraïne: Inflatie en energiecrisis hebben voor 2022 een belangrijke invloed op uw gemeente. Zo heeft uw gemeente zich onder andere ingespannen voor de realisatie van tijdelijke noodopvang voor de vluchtelingen Oekraïne die in uw gemeente worden opgevangen. Verder zien wij de inflatie terug in het gestegen lastenniveau.
	1 januari 2023 is het boekjaar gestart waarop de gemeente voor het eerst dient te rapporteren in het kader van de Rechtmatigheidsverantwoording. Wij constateren dat de gemeente Heerde op koers ligt met het treffen van de voorbereidingen. Tegelijkertijd geeft u aan dat de uitvoering qua capaciteit nog wel een uitdaging zal worden voor uw gemeente.
	Covid-19 heeft ook voor de jaarrekeningcontrole 2022 nog invloed gehad. Zo werd er in het begin van het boekjaar nog veel op afstand gewerkt en op financieel gebied zijn er nog specifieke transacties (o.a. Tozo-regeling) verantwoord hetgeen aanvullende werkzaamheden met zich heeft meegebracht.
	De samenwerking met de gemeente Heerde verloopt op een effectieve wijze.



2. Opdracht, scope en uitkomsten

2. Opdracht, scope en uitkomsten

Reikwijdte van de controle
De jaarstukken van uw gemeente bestaan uit:
- Het jaarverslag (programmaverantwoording + paragrafen).
- De jaarrekening.
- Bijlagen.

Met de opdrachtbevestiging van 9 december 2022 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2022. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Overzicht toleranties
De materialiteit bij de uitvoering van onze controle is € 565.856. Deze materialiteit sluit aan op het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol.

	Grondslag	Bedrag
Goedkeuringstolerantie fouten	1% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 565.856
Goedkeuringstolerantie onzekerheden	3% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 1.697.568
Rapporteringstolerantie	Conform uw controleprotocol	€ 50.000

Kernpunten en significante risico's in de controle
Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen, onder andere met betrekking tot de volgende kernpunten van de controle:
- Schattingen en toelichtingen in de jaarrekening.
- Nauwkeurigheid van de voorzieningen.
- Rechtmatigheid van de Europese aanbestedingen.
- WNT-verantwoording.
- Onrechtmatige en/of onnauwkeurige betalingen inkopen en uitkeringen.

Uitkomsten
Bij de jaarrekening 2022 van de gemeente Heerde verstrekken wij een goedkeurende controleverklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid. Er is geen sprake van getrouwheidsfouten. Wel is er een rechtmatigheidsfout ten aanzien van de aanbestedingen en zijn er onzekerheden met betrekking tot de prestatielevering van de Zorg in Natura (ZIN) en Persoonsgebonden budget (Pgb) uit hoofde van de Wmo en de Jeugdwet.

Verslaggevingsrichtlijnen
Wij hebben de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de consistente toepassing daarvan alsmede de duidelijkheid en volledigheid van de jaarverslaggeving beoordeeld.

Uw gemeente heeft gedurende 2022 geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen. Wij concluderen dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen aanvaardbaar zijn en dat de toepassing daarvan, samen met de in de jaarrekening opgenomen toelichtingen, een getrouw beeld geeft van de financiële positie van de gemeente.

Managementinzicht en schattingen
Schattingen op basis waarvan sommige jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het management. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld op basis waarvan de afzonderlijke oordelen en schattingen zijn gevormd. Belangrijke schattingsposten in de gemeentelijke jaarstukken zijn de grondexploitaties. Deze worden in het hierna volgende hoofdstuk behandeld.

2. Opdracht, scope en uitkomsten

Fraude risico's en continuïteit
Onze controleverklaring over boekjaar 2022 bevat voor het eerst een verplichte paragraaf over onze werkzaamheden met betrekking tot fraude en één met betrekking tot continuïteit. Dit op basis van de gewijzigde beroepsregels voor accountants (NV-COS 700).
Hieronder wordt uiteengezet hoe de accountant bij de controle-aanpak inspeelt op risico's ten aanzien van fraude en continuïteit en worden de uitgevoerde werkzaamheden toegelicht. De mate van detail en de omvang van de rapportage over fraude en continuïteit in de controleverklaring hangen onder meer af van de onderkende risico's, de omvang en aard van de organisatie alsmede de bevindingen naar aanleiding van de werkzaamheden.

Fraude risico's
Het risico dat het management maatregelen van interne beheersing doorbreekt
Het college dan wel het management bevindt zich in een positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken. Een motief van het college of management zou hierbij kunnen zijn om op die wijze een betere financiële situatie of prestatie te presenteren. Onze beroepsregels schrijven voor dat de accountant dit risico in zijn controle onderkent.

Om dit frauderisico te ondervangen hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:
- Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht, waarbij wij tevens aandacht hebben besteed aan significante transacties buiten de normale bedrijfsuitoefening om. Verder hebben wij op basis van risicocriteria geselecteerde journaalposten geanalyseerd en beoordeeld en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht om de nauwkeurigheid van de geselecteerde journaalposten te controleren;
- Analyse van aanpassingen in de jaarrekening, die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt;
- Beoordelen van belangrijke schattingen en de schattingsprocessen van het college of management zoals de waardering van de grondexploitaties, vaste activa en vorderingen en het toereikend zijn van voorzieningen. Hierbij hebben we in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college bij deze posten. Wij hebben onder meer de volgende werkzaamheden verricht:
  - Met betrekking tot de grondexploitaties hebben wij de plausibiliteit van de uitgangspunten op projectniveau gecontroleerd aan de hand van de economische inputparameters alsook backtestingwerkzaamheden. Daarnaast hebben we de toereikendheid van de verliesvoorzieningen en de nauwkeurigheid en volledigheid van de tussentijdse winstneming gecontroleerd;
  - Met betrekking tot de activa hebben wij vastgesteld of er sprake is van duurzame waardeverminderingen;
  - Met betrekking tot vorderingen hebben wij de inschatting van het college van de inbaarheid van de vordering en dientengevolge de omvang van de voorziening gecontroleerd.
  - Met betrekking tot de voorzieningen hebben we vastgesteld dat de uitgangspunten plausibel zijn.
- Doornemen van notulen van vergaderingen van het management, college en de raad.

Overall constateren wij dat uw gemeente aandacht heeft voor fraude en fraudepreventie. Zo heeft uw gemeente in 2021 een presentatie gegeven over risicomanagement en is een concern-brede risicoanalyse opgesteld. Wel merken wij op dat hierin door uw gemeente nog een verbeterslag is te maken door vanuit de fraudedriehoek zichtbaar de overwegingen te documenteren die ten grondslag liggen aan de weging kans en impact. Verder hebben wij uw gemeente geadviseerd deze risicoanalyse alsook het wegen van de frauderisico's en uitvoeren van de interne controlewerkzaamheden onderdeel te laten uitmaken van uw jaarlijkse planning & controlcyclus. Voorgaande is door uw gemeente toegelicht in het jaarverslag.

Continuïteit
Als onderdeel van de vereisten voor de nieuwe controleverklaring hebben wij ook de continuïteitsveronderstelling getoetst. Voor gemeenten geldt dat vanwege de onbegrensde leencapaciteit bij de BNG (en daardoor altijd aanwezige liquiditeit) per definitie geen onzekerheid kan bestaan over de continuïteitsveronderstelling. Naast feitelijke discontinuïteit is ook de mate waarin de gemeente zelfstandig en autonoom (financieel) beleid kan voeren een belangrijke veronderstelling. Wij hebben vastgesteld dat de gemeente Heerde een sluitende meerjarenbegroting heeft tot en met 2025. Daarnaast geven de financiële kengetallen inclusief de weerstandsrisico geen reden tot twijfel of de gemeente haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. De gemeente licht dit zelf ook toe in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in het jaarverslag.

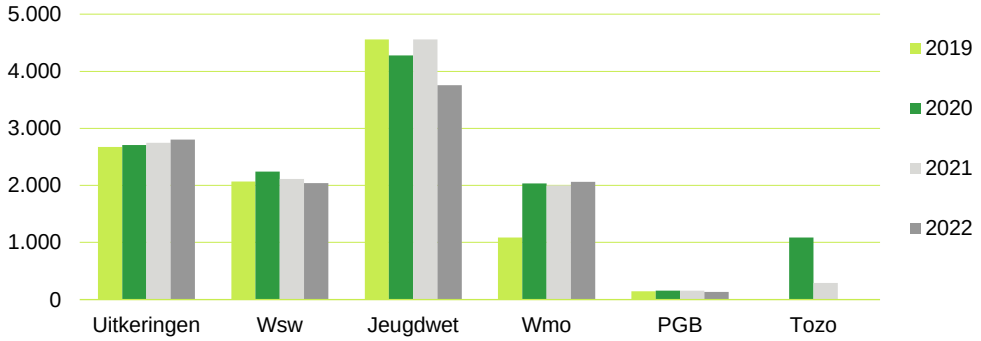
3. Belangrijkste bevindingen

3.1 Sociaal domein

Algemeen
De gemeente Heerde voert diverse regelingen uit in het sociaal domein waarbij taken veelal zijn ondergebracht bij derde partijen. Hieronder hebben wij een overzicht opgenomen van de belangrijkste onderdelen en door wie deze werkzaamheden uitgevoerd worden:

Onderdeel	Uitvoerder	Wijze van uitbesteding	Bepaling last boekjaar
Uitkeringen (Participatiewet)	Zelfstandig	Mandatering	Werkelijke lasten
Werkdeel (WSW)	Lucrato	Delegatie	Vaste bijdrage op basis van de begroting
Jeugdwet	Zelfstandig	n.v.t.	Werkelijke lasten
Wmo	Zelfstandig	n.v.t.	Werkelijke lasten
PGB's	Sociale verzekeringsbank	Mandatering	Afrekening op basis van werkelijke lasten
Tozo	RBZ	Mandatering	Afrekening op basis van werkelijke lasten

In de jaarrekening zijn diverse posten en geldstromen inzake het sociale domein verantwoord. De totale omvang van de uitgaven (x € 1.000) en de ontwikkeling vanaf 2019 kan als volgt worden weergegeven:



Uitkeringen (Participatiewet)
De taken rondom de Participatiewet voert uw gemeente in eigen beheer uit. Wij hebben vastgesteld dat de uitkeringen in overeenstemming met de van geldende wet- en regelgeving zijn verantwoord.

Werkdeel (WSW)
Uw gemeente heeft de uitvoering uitbesteed aan de gemeenschappelijke regeling Lucrato. Wij hebben vastgesteld dat de lasten zijn besteed en aansluiten op de door Lucrato verantwoorde lasten.

Jeugd en Wmo ZIN
De toekenning van voorzieningen in het kader van Wmo en Jeugd ZIN vindt plaats vanuit de gemeente. De uitvoering van deze taken vindt plaats binnen de gemeente in regionale samenwerking. Hiervoor zijn zorgleveranciers gecontracteerd, die in opdracht van de gemeente zorg leveren aan cliënten. De verantwoording van de daaruit voortkomende lasten vindt plaats in de jaarrekening van de gemeente, waardoor ook de eindverantwoordelijkheid voor de controle van de prestatielevering uiteindelijk bij de gemeente berust. De gemeente is echter niet de prestatieafnemer.

Met de (grote) zorgaanbieders is daarom, evenals voorgaande boekjaren, afgesproken dat zij op basis van het controleprotocol van Ketenbureau i-Sociaal Domein (iSD) een controleverklaring verstrekken over de juistheid en volledigheid van de geleverde en gedeclareerde zorg in natura (hierna: ZIN) in het boekjaar.

Deze (goedkeurende) controleverklaringen heeft de gemeente nodig om zekerheid te krijgen dat alle gefactureerde zorg conform indicatie is geleverd.

Mede gezien de omvang van een aantal zorgaanbieders zal uw gemeente niet van alle zorgaanbieders een controleverklaring ontvangen. Daarnaast is sprake van resterende onzekerheden doordat voor een aantal zorgaanbieders geldt dat de gehanteerde materialiteit voor de verstrekte (goedkeurende) controleverklaring boven de voor uw gemeente geldende toleranties ligt. Dit zorgt voor onzekerheden op het gebied van de juistheid en volledigheid (getrouwheid en rechtmatigheid) van de kosten inzake levering van de Wmo Zorg in Natura ad € 265 duizend en de Jeugdwet Zorg in Natura ad € 330 duizend. Deze onzekerheden werken door in de jaarrekening van de gemeente.

3.1 Sociaal domein

PGB's
De gemeente heeft de totale kosten inzake de PGB budgetten gebaseerd op de schatting van de Sociale Verzekeringsbank (hierna: SVB). Evenals vorig jaar heeft geen sluitende controle op de levering van de zorg plaatsgevonden door de SVB. De SVB heeft over 2022 een verklaring met beperking bij de verantwoording PGB-stromen Jeugdwet en WMO ontvangen. Hierdoor is vanuit de SVB geen 100% zekerheid over de nauwkeurigheid en rechtmatigheid van de persoonsgebonden budgetten. De impact van de geconstateerde fouten/onzekerheden vanuit de SVB blijven op basis van de zogenaamde projectiebrief voor de gemeente Heerde beneden de rapporteringstolerantie.

Daarnaast blijft het de verantwoordelijkheid van de gemeente zelf om de prestatielevering ten aanzien van de PGB-bestedingen vast te stellen. Uw gemeente heeft zelf geen werkzaamheden verricht om zekerheid te krijgen rondom de prestatielevering binnen de PGB. Daarom is sprake van een onzekerheid ten aanzien van de PGB's van € 132 duizend.

Eigen bijdrage Wmo
Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, zorg in natura of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is.

Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen. De gemeente Heerde heeft deze onzekerheid ter hoogte van € 146 duizend in de jaarrekening 2022 toegelicht.

Energietoeslag
In 2022 is de nieuwe regeling Energietoeslag ingevoerd. Met deze regeling is geld beschikbaar gesteld als tegemoetkoming voor de hoge energielasten. De gemeente heeft in 2022 € 725 duizend besteed aan deze regeling. Vanuit het Rijk heeft de gemeente een extra bijdrage ontvangen voor de Energietoeslag als onderdeel van de algemene uitkering, dit bedrag is als bate in de jaarrekening verwerkt.
Wij hebben aanvullende werkzaamheden verricht als gevolg van deze nieuwe regeling en vastgesteld dat de bestede middelen correct zijn verwerkt.

3.2 Grondexploitaties

Algemeen
Voor de jaarrekening 2021 was de oorlog in de Oekraïne een zogenoemde ‘gebeurtenis na balansdatum’. In de jaarrekening over boekjaar 2022 moet voor het eerst rekening gehouden worden met de effecten hiervan. Zowel de directe als indirecte gevolgen (stijgende energieprijzen en inflatie) kunnen grote gevolgen hebben.

De hogere onzekerheid en volatiliteit in de gehanteerde aannames kan doorwerken in het verwachte eindresultaat en de waardering van uw grondexploitaties. Deze hogere mate van onzekerheid maakt het belangrijker om een adequate toelichting op te nemen in de jaarrekening.

Uw gemeente kent een in omvang beperkte balanspost met betrekking tot onderhanden projecten, dit betreft de voorraden (grondexploitatie). Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, fasering, ontwikkeling verkoopprijzen, rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten en daarmee de waardering, hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd.
Om te schatten wat de waarde van een complex is, is een aantal risico’s c.q. schattingen van belang. De schattingsfactoren in de waardering van de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot vijf P’s:

- Planning: is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt?
- Programmering: Is er een kritische analyse van de ‘mix’ van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen, etc.) in de projecten in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- Prijs: Is afgewogen en adequaat onderbouwd welke prijzen kunnen worden gevraagd?
- Parameters. Welke ontwikkeling van rente, kostenstijgingen en opbrengstenstijgingen verwacht de gemeente in de komende jaren?
- Plankosten: Wat zijn de kosten die gemeente moet maken om een complex te kunnen ontwikkelen?

Het college heeft op grond van de keuzes van de raad de grondexploitatie geactualiseerd en de calculaties opnieuw berekend. Het college heeft beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een verliesvoorziening moet worden getroffen of er tussentijds winst moet worden genomen.

Wij achten de waardering en de toelichting op de schattingsonzekerheden aanvaardbaar en vinden de veronderstellingen plausibel.

Ten opzichte van 31 december 2021 is de boekwaarde van de post grondexploitatie toegenomen met € 53 duizend. De toename van de boekwaarde per 31 december 2022 is als volgt samen te vatten:

(x € 1.000)	2022	2021
Boekwaarde per 1 januari	1.330	1.126
Investeringen	317	522
Grondverkopen	- 400	-396
Tussentijdse winstneming	158	-124
Mutatie verliesvoorziening	- 22	202
Boekwaarde per 31 december	**1.383**	**1.330**

Tussentijdse winstneming
De tussentijdse winstneming in 2022 heeft voornamelijk betrekking op complex ‘Gebiedsontwikkeling Veldweg’. Wij hebben vastgesteld dat de tussentijdse winstneming conform de voorgeschreven POC-methode heeft plaatsgevonden.

3.3 Overige bevindingen

Covid-19
In lijn met voorgaand jaar hebben we binnen onze controle specifiek aandacht gehad voor de effecten van Covid-19. Daarbij is aanvullend aandacht geschonken aan de geldstromen met betrekking tot de gevolgen van Covid-19. Wij hebben hierin geen bijzonderheden geconstateerd.

BTW
De gemeente Heerde is momenteel nog steeds in overleg met de Belastingdienst inzake suppleties en wijze van aangifte BTW over oude jaren. Voor zover ons bekend is dit nog niet afgerond en heeft dit mogelijk consequenties voor de BTW positie. Deze onzekerheid is ook als zodanig toegelicht onder de vorderingen op openbare lichamen in de toelichting op de balans van de jaarrekening.

Subsidieverstrekkingen
Uw gemeente heeft in haar subsidieverordening staan dat een aanvraag om een subsidie binnen een termijn van 13 weken wordt afgehandeld. Wij hebben echter vastgesteld dat de gemeente Heerde niet binnen de gestelde termijn heeft gereageerd. Op dit onderdeel is de subsidieverordening 2020 niet nageleefd, waardoor sprake is van een niet financiële onrechtmatigheid.

Jeugdwerk
Afgelopen jaar had uw gemeente te kampen met een tekort aan jeugdwerkers voor het jongerenwerk. Daarom heeft uw gemeente met de detacheerder overlegt of er meer uren konden worden gemaakt dan contractueel overeengekomen en is gebruik gemaakt van vrijwilligers. Verder maakt uw gemeente voor STIP (steun- en informatiepunt) gebruik van 3 bankpassen met een weeklimiet die ter beschikking zijn gesteld aan 3 uitvoerend medewerkers.

Uit onze detailcontrole op de kosten blijkt dat uw gemeente geen duidelijke visie heeft op de uit te voeren werkzaamheden door jeugdwerk en welk type kosten hiervoor mag worden gemaakt ten laste van de gemeente (doelmatigheid). Gezien de aard van de werkzaamheden en hierbij horende kosten waarbij uw gemeente onder andere ook gebruik maakt van vrijwilligers wijzen wij uw gemeente – mede in relatie tot het ontbreken van een duidelijke visie – op mogelijke fiscale risico’s en risico’s op overtreding van andere wet- en regelgeving waarvoor uw gemeente aansprakelijk is.

3.4 Rechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid
Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2022, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de raad.
Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2018 en addendum Kadernota rechtmatigheid 2021 en 2022 van de Commissie BBV.

In de toelichting op de staat van baten en lasten is door het college een analyse van de overschrijdingen opgenomen. De overschrijdingen zijn toereikend toegelicht en passen binnen het bestaande beleid of worden gecompenseerd door hogere baten binnen het programma. Het college stelt uw gemeenteraad voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2022. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Wij constateren de volgende overschrijdingen op lastenniveau ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Programma	Lasten werkelijk	Overschrijdingen t.o.v. begroting (na wijziging)	Telt overschrijding mee voor het oordeel?	Toelichting
Programma 2 Ruimte, ondernemen en wonen	€ 13,4 miljoen	€ 15 duizend	Nee	Betreft kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra opbrengsten.
Programma 5 Overhead	€ 12,6 miljoen	€ 109 duizend	Nee	Betreft kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra opbrengsten.
Programma 6 Algemene dekkingsmiddelen	€ 752 duizend	€ 72 duizend	Nee	Betreft kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra opbrengsten.

3.4 Rechtmatigheid

Europese aanbestedingsrichtlijnen
In het kader van de rechtmatigheid van de jaarrekening 2022 is een controle uitgevoerd op de naleving van de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen. Uit onze controle op de rechtmatigheid van de inkopen blijkt dat voor één gemeentelijk inkooptraject met een inkoopwaarde van in totaal € 90 duizend niet de juiste procedure is gevolg. Daarom hebben wij dit bedrag aangemerkt als rechtmatigheidsfout.

Dit wordt veroorzaakt doordat sprake is van een uit voorgaand jaar doorlopend contract die ook over 2022 leidt tot een rechtmatigheidsfout.

Daarnaast wijzen wij uw gemeente op het risico van een (mogelijk toekomstige) onrechtmatigheid bij een leverancier.

Financiering
In 2022 heeft uw gemeente twee nieuwe langlopende leningen afgesloten. Hierbij heeft uw gemeente voldaan aan het Treasurystatuut.

Ten aanzien van de naleving van de renterisiconorm, het kasgeldlimiet en de naleving schatkistbankieren merken wij op dat de gemeente Heerde zich aan de wettelijke normen heeft gehouden, zoals ook toereikend is toegelicht in de paragraaf financiering respectievelijk de jaarrekening.

Kredieten
Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de gemeenteraad geautoriseerde kredieten. Wij constateren dat er geen overschrijdingen op investeringsniveau aanwezig zijn ten opzichte van de gevoteerde kredieten.

Mutaties in de reserves
Uit onze controle inzake de mutaties in de reserves zijn geen bevindingen voortgekomen.

3.5 Jaarverslag

Jaarverslag
In het jaarverslag worden de beleidsuitgangspunten en beleidsevaluaties zichtbaar. De paragrafen maken deel uit van het jaarverslag en vallen dus niet onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole (op grond van Artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening, waaronder het overzicht van baten en lasten met toelichting en de balans met toelichting, zoals in de jaarstukken 2022 is opgenomen.

Voor de accountantscontrole onderzoeken wij het jaarverslag om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720 is vereist. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Wij hebben geen strijdigheden geconstateerd tussen de in het jaarverslag opgenomen informatie en het beeld van de jaarrekening en geen materiële afwijkingen gesignaleerd.

Verbonden partijen
Tijdens onze controle besteden wij specifieke aandacht aan de transacties met verbonden partijen van gemeente Heerde. In het kader van onze controle hebben wij vastgesteld dat:
- De (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en paragraaf verbonden partijen.
- Geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen, welke indicaties geven voor fraude.
- Geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Hieronder zijn onze conclusies en aanbevelingen inzake het jaarverslag opgenomen:

Element jaarverslag	Onze waarneming
Vereisten BBV	Uw jaarverslag bevat de vereiste informatie op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en 26 BBV.
Verenigbaar	Uw jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.
Overeenstemming	Wij hebben vastgesteld dat de informatie in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.
Paragrafen	Alle verplichte paragrafen zijn opgenomen en zijn kwalitatief van voldoende niveau.
Informatiewaarde	De toelichtingen zijn goed leesbaar en geven een adequate analyse tussen het uitgevoerde beleid en de financiële gevolgen.
Incidentele baten en lasten	De toelichting op de incidentele baten en lasten voldoet aan de hieraan te stellen eisen.
Covid-19	Uw gemeente heeft er dit jaar niet voor gekozen om een afzonderlijk hoofdstuk op te nemen waarin de impact als gevolg van COVID-19 is beschreven. Wel wordt op verschillende plaatsen in het jaarverslag ingegaan op Covid-19; dit geeft voldoende goed inzicht in deze bijzondere gebeurtenissen.
Fraude	In het jaarverslag gaat uw gemeente in op de wijze waarop uw gemeente inspeelt en omgaat met frauderisico's c.q. de eigen frauderisicoanalyse van de gemeente.

3.6 SiSa-bijlage en WNT

SiSa-bijlage
Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is.
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is.
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.

In bijlage A bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

WNT verantwoording
Als onderdeel van onze controle hebben wij de naleving van de Wet normering topinkomens (WNT) gecontroleerd. Op basis van deze wet zijn de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector en de uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen wettelijk gemaximeerd. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. Beide topfunctionarissen waren bij aanvang van 2022 in loondienst. Eind mei is de griffier uit dienst getreden en vervangen door een interim griffier waarmee uw gemeente een detacheringsovereenkomst heeft afgesloten tot en met 31 juli 2023.

Voor topfunctionarissen geldt naast de maximering van de bezoldiging en eventuele uitkering wegens beëindiging van het dienstverband een publicatieverplichting in de jaarrekening. Deze publicatieverplichtingen geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen met een dienstbetrekking, indien hun bezoldiging het algemene bezoldigingsmaximum (naar rato van de omvang van het dienstverband) overschrijdt.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2022 niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

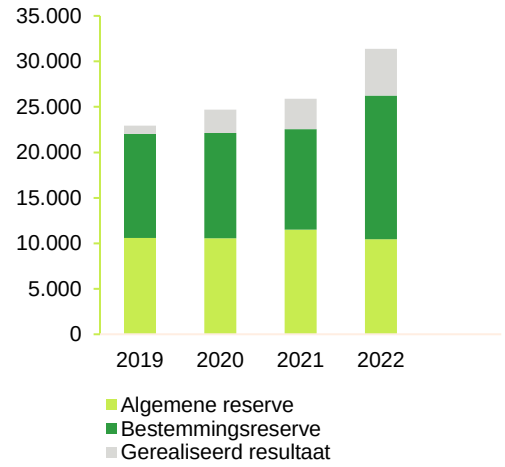
Wij willen benadrukken dat de naleving van de anticumulatiebepaling (het nagaan of topfunctionarissen van uw gemeente betrokken zijn bij andere organisatie c.q. nevenactiviteiten hebben welke onder de WNT vallen) overigens geen onderdeel uitmaakt van de controle van de accountant. De WNT-toezichthouders kunnen hier wel zelfstandig onderzoek naar doen en zo nodig handhavend optreden.

4. Financiële positie

4.1 Ontwikkelingen in de jaarcijfers

Verloop van het eigen vermogen van uw gemeente
Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerde resultaat, bedraagt per 31 december 2022 volgens de jaarrekening € 31,4 miljoen en heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

Grafiek ontwikkeling eigen vermogen (x € 1.000)



Van de totale reserves ter hoogte van € 26,2 miljoen is € 10,4 miljoen opgenomen als algemene reserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van voorgaand jaar gedaald met € 1,1 miljoen. Per saldo is gedurende 2022 € 0,3 miljoen toegevoegd aan de reserves. Deze dotatie (ten laste van het resultaat) vormt samen met het totaal saldo van baten en lasten (€ 5,5 miljoen voordelig) het gerealiseerde resultaat van € 5,2 miljoen voordelig.

Analyse van het resultaat
Het resultaat voor mutaties in de reserves laat een positief saldo zien. Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten bedraagt afgerond € 5,5 miljoen positief en het gerealiseerde resultaat afgerond € 5,2 miljoen positief .
In de begroting (na wijziging) was rekening gehouden met een gerealiseerd resultaat van € 0,3 miljoen positief.

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening is geen verdere verklaring gegeven voor de afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging. Deze verklaring is wel gegeven in de programmaverantwoording per programma als onderdeel van het jaarverslag. Wel is als onderdeel van de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening overzichtelijk aangegeven welke baten en lasten als incidenteel zijn aan te merken. Voor een nader gedetailleerd inzicht van de afwijkingen en de verklarende toelichting hierop verwijzen wij u naar de toelichtingen per programma, zoals opgenomen in de programmaverantwoording als onderdeel van het jaarverslag.

Meerjarenperspectief
In meerjarenperspectief blijkt uit uw programmabegroting 2023 dat operationeel voor de jaren 2023-2025 een voordeel geraamd is. Evenwel blijft het in het huidige onstuimige economische tij van belang de ontwikkeling van de financiële positie komende periode nauwgezet te blijven volgen.

4.2 Financiële positie

Weerstandsvermogen en financiële kengetallen
De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden bezien.

Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht (de ontwikkeling) in uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Hieronder hebben wij de ontwikkelingen in uw kengetallen en een relatie naar de landelijke ontwikkelingen weergegeven:

Kengetallen	Gemeente		Landelijk	
	2022	2021	2022 begroting	2021
Netto schuldquote	44%	58%	74%	47%
Netto schuldquote gecorrigeerd	41%	56%	68%	41%
Solvabiliteit	35%	29%	30%	36%
Grondexploitaties	2%	2%	7,1%	7,6%
Belastingcapaciteit	116%	116%	105%	103%
Structurele exploitatieruimte	1%	1%	0,2%	2,9%

Het kengetal schuldquote is verbeterd in 2022 (van 58% naar 44%). Hiermee ligt dit cijfer in lijn met het landelijk gemiddelde van vorig jaar.

De solvabiliteit stijgt van 29% in 2021 naar 35% in 2022. De VNG hanteert een signaalwaarde als de solvabiliteit onder de 20% komt.

Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de in exploitatie genomen gronden zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Gegeven de beperkte omvang van de gemeentelijke grondexploitaties is dit cijfer lager dan het landelijk gemiddelde.

Belastingcapaciteit: de lastendruk in de gemeente Heerde ten opzichte van het landelijk gemiddelde bedraagt 116%.

Op basis van het kengetal “structurele exploitatieruimte” blijkt dat dit cijfer negatiever is dan het landelijk gemiddelde. Het cijfer geeft aan dat er beperkte structurele begrotingsruimte is om tekorten of extra lasten binnen de huidige begroting op te vangen.

4.2 Financiële positie

Weerstandsvermogen en risicobeheersing
In de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" in het jaarverslag is een toelichting opgenomen op de weerstandscapaciteit van de gemeente. Op basis van de inventarisatie van de geïdentificeerde risico's, waarbij rekening wordt gehouden met kans op voordoen en financiële impact, wordt berekend welk bedrag benodigd is ter dekking van de geïdentificeerde risico's. Hierbij wordt verondersteld dat alle risico's zich nooit tegelijk voordoen. Wij kunnen ons vinden in dit uitgangspunt.

Hieronder is het verloop over de afgelopen 3 jaar weergegeven inclusief een kwalificatie van de weerstandsratio. De weerstandscapaciteit is voornamelijk opgebouwd vanuit de algemene reserve. De weerstandsratio kwalificeert als "uitstekend".

De grootste door uw gemeente geïdentificeerde risico zijn:
- Algemene uitkering.
- Inkomensdeel van de Participatiewet.
- Loon en prijspeil.
- Bedrijvenpark Hattemerbroek.
- Grondexploitatie.
- Wonen in een geschikte woning.
- Afvalstoffenbegroting 2023.
- Omgevingsvergunningen.

(x € 1.000)	2022	2021	2020
Incidentele weerstandscapaciteit	€ 12.867	€ 11.507	€ 10.551
Structurele weerstandscapaciteit	€ 1.083	€ 6.623	€ 5.667
Incidentele risico	€ 377	€ 817	€ 1.420
Structurele risico	€ 1.660	€ 1.568	€ 1.465
Grondexploitatie risico	€ 127	€ 817	€ 1.420
Weerstandsratio 1 - incidentele weerstandscapaciteit : incidentele risico	**34,1**	**14,1**	**7,4**
Weerstandsratio 2 – reserve grondexploitatie : risico grondexploitatie	**8,8**	**8,1**	**4,0**

Weerstandsratio	Betekenis
>= 2.0	Uitstekend
1.4 < 2.0	Ruim voldoende
1.0 < 1.4	Voldoende
0.8 < 1.0	Matig
0.6 < 0.8	Onvoldoende
< 0.6	Ruim onvoldoende

De ratio's zijn verbeterd ten opzichte van vorig jaar doordat enerzijds de weerstandscapaciteit is gestegen en anderzijds het incidentele risico is gedaald. Hiermee classificeert u uw weerstandsratio als uitstekend.

5. Bevindingen en aanbevelingen interne beheersing

5. Bevindingen en aanbevelingen interne beheersing

Algemeen
Naar aanleiding van onze tussentijdse controle over 2022 hebben wij op 15 maart 2023 een management letter uitgebracht. Onze doelstelling van deze controle is om een beeld te krijgen of de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle toereikend zijn in het kader van onze opdracht tot de controle van de jaarrekening van uw gemeente. Dit beeld is in belangrijke mate bepalend voor onze risico-inschatting en hiermee voor de omvang en diepgang van onze werkzaamheden die wij bij de jaarrekeningcontrole moeten uitvoeren teneinde de gewenste zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening géén materiële fouten bevat. Uit onze risico-inschatting komen een aantal risicogebieden naar voren die een verhoogd risico met zich meebrengen op een materiële fout in uw jaarrekening.

Wij hebben in onze rapportage gerapporteerd dat we zien dat dat de gemeente Heerde belang hecht aan een goede interne beheersing. Echter door personeelskrapte en de aanschaf van nieuwe applicaties zijn in 2022 prioriteit gesteld, waardoor niet alle bevindingen uit de management letter van vorig jaar zijn opgevolgd. Ook hebben wij een aantal nieuwe bevindingen geconstateerd als gevolg van gewijzigde situaties. Tevens zijn op onderdelen de interne beheersingsmaatregelen in het proces nog onvoldoende verankerd dan wel onvoldoende zichtbaar. Dit betekent dat de verbijzonderde interne controle functie niet systeemgericht kan controleren en wij als accountant ook niet. Wij hebben u geadviseerd de zichtbaarheid van de interne beheersingsmaatregelen te vergroten om u in staat te stellen bestaan en werking van de beheersingsmaatregelen te monitoren. Dit stelt uw gemeente in staat om verder “in control” te komen. Daarnaast biedt een toereikende inrichting en werking van de interne beheersing ook een goede grondslag voor de aanstaande rechtmatigheidsverantwoording. Uiteraard is de afweging vanuit kosten-batenanalyse hierbij een relevant onderdeel.

Geautomatiseerde gegevensverwerking
Wij rapporteren onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking in dit verslag. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de accountantscontrole van de jaarrekening niet specifiek is gericht op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

5. Bevindingen en aanbevelingen interne beheersing

Fraude en naleving wet- en regelgeving
Het college is primair verantwoordelijk voor het voorkomen van fraude, het naleven van wet- en regelgeving en voor een cultuur van eerlijkheid en integriteit en dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude en overtreding van wet- en regelgeving zo veel mogelijk te beperken. De Raad is verantwoordelijk voor het toezicht op het college in de uitvoering van deze taken.

Voor het uitoefenen van deze verantwoordelijkheid maakt het management gebruik van diverse beheersingsmaatregelen, zoals interne richtlijnen en gedragscodes, controle technische functiescheiding en periodieke rapportages over financiën.

Ten behoeve van onze jaarrekeningcontrole identificeren wij de risico's met betrekking tot fraude en overtreding van wet- en regelgeving en beoordelen wij de interne beheersingsmaatregelen die gericht zijn op het voorkomen en signaleren van (materiële) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Voor zover relevant voor onze controle voeren wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden uit. Onze controle is echter niet specifiek gericht op het signaleren van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

Wij hebben als onderdeel van de jaarrekeningcontrole 2022 uw inschatting inzake frauderisico's met betrekking tot uw organisatie besproken. Deze bespreking komt ook voort uit onze verplichte rapportage van de accountant over de uitkomsten van onze werkzaamheden met betrekking tot de ingeschatte frauderisico's in de controleverklaring.

Fraudebeheersing en onze observaties
Om bestuurders en toezichthouders houvast te bieden heeft het NBA in februari 2022 de brochure "Frauderisicobeheersing" uitgebracht. Wij adviseren u om kennis te nemen van de 11 aanbevelingen die hierin zijn gedaan.

Onderzoek laat zien dat het grootste deel van de fraudegevallen door middel van een 'tip' aan het licht komt. Dit maakt het belang van een fraudemeldpunt en klokkenluidersregeling groot.

In het kader van onze controle hebben wij geen bevindingen te melden met betrekking tot de naleving van wet- en regelgeving. Verder beschikt uw gemeente ook over een fraudemeldpunt en klokkenluidersregeling.

Overall constateren wij dat uw gemeente aandacht heeft voor fraude en fraudepreventie. Zo heeft uw gemeente in 2021 een presentatie gegeven over risicomanagement en is een concern-brede risicoanalyse opgesteld. Wel merken wij op dat hierin door uw gemeente nog een verbeterslag is te maken door vanuit de fraudedriehoek zichtbaar de overwegingen te documenteren die ten grondslag liggen aan de weging kans en impact. Verder hebben wij uw gemeente geadviseerd deze risicoanalyse alsook het wegen van de frauderisico's en uitvoeren van de interne controlewerkzaamheden onderdeel te laten uitmaken van uw jaarlijkse planning & controlcyclus. Verder merken wij op dat het goed is uw medewerkers periodiek bewust te maken van de in uw gemeente aanwezige kanalen om eventuele fraude te melden.

In hoofdstuk 2 geven wij een nadere toelichting over de verplichting om in onze controleverklaring te rapporteren over fraude.

5. Bevindingen en aanbevelingen interne beheersing

Naleving wet- en regelgeving en overige
Wij informeren de gemeenteraad over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen significante punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin de gemeenteraad in staat is haar taken te vervullen.

Corruptie en omkopingsrisico's
Uw gemeente maakt onderdeel uit van de overheidssector waarin corruptie vaker dan bij andere sectoren voorkomt. Dit komt onder andere omdat veel transacties met een relatief grote omvang plaatsvinden, de transparantie over marktprijzen niet in alle gevallen voldoende is om te beoordelen en frequent zaken gedaan wordt met andere corruptiegevoelige sectoren (vastgoed, constructie, infrastructuur etcetera). Hierdoor hebben wij dit als aandachtspunt in onze controle meegenomen.

Corruptie is een wereldwijd probleem waarbij het uw verantwoordelijkheid is om corruptie binnen uw gemeente te voorkomen. Onze beroepsregels zijn in de praktijkhandreiking "Corruptie, werkzaamheden van de accountant" verder aangescherpt, hetgeen tot aanvullende werkzaamheden heeft geleid. Gemeente Heerde beschikt over beschreven procedures ten aanzien van de samenwerking met derden en een intern inkoop- en aanbestedingsbeleid aangevuld met trainingen voor de juiste mindset van de medewerkers. Zichtbare monitoring op de werking en naleving van dit beleid, is een aandachtspunt voor uw organisatie.

Uitkomsten werkzaamheden
Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht om eventuele effecten van dit risico ten behoeve van onze controle van de jaarrekening te mitigeren:
- Detailcontrole op de inkopen en aanbestedingen om vast te stellen dat alle inkopen conform de geldende Europese aanbestedingsregels en de Aanbestedingswet 2012 zijn aanbesteed.
- Door middel van een steekproef vaststellen of voor alle inkopen welke in rekening zijn gebracht aan de gemeente ook een prestatie is geleverd door de tegenpartij.
- Door middel van een steekproef vaststellen of bij alle materiële grondaankopen en –verkopen door de gemeente vastgestelde procedures in materiële zin zijn gevolgd.
- Door middel van een steekproef vaststellen of alle verstrekte subsidies in overeenstemming met de geldende interne wet- en regelgeving zijn verstrekt.

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn bevindingen voortgekomen. Deze bevindingen hebben wij gerapporteerd in hoofdstuk 3.

Publieke Managementletter 'Scherp op fraude'
In december 2022 heeft de NBA de Publieke Managementletter 'Scherp op fraude' uitgebracht. Het voorkomen, opsporen en bestrijden van fraude in organisaties is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokkenen. In de PML 'Scherp op Fraude' staan vijf signalen, ieder voorzien van aanbevelingen voor de diverse spelers in de keten, zoals bestuurders, toezichthouders en accountants. Deze signalen zijn:
- Slecht voorbeeld doet slecht volgen;
- Frauderisicoanalyse door het bestuur of directie ontbreekt;
- Meldingen van misstanden verdienen aandacht;
- Fraude overvalt organisaties;
- De accountant is onvoldoende professioneel-kritisch.

De PML is daarmee ook voor u relevant en het is nuttig om hier kennis van te nemen. Fraude is en blijft een belangrijk onderwerp voor ondernemingen en voor onze controle. Op de website van de NBA is de PML te downloaden. https://www.nba.nl/globalassets/documenten/bijlagen-nieuwsberichten/2022/scherp-op-fraude.pdf .Eerder verschenen PML's zijn beschikbaar op: https://www.nba.nl/themas/kennis-delen-en-pml/publieke-managementletters/.



6. Uitkomsten deelonderzoeken

6. Uitkomsten deelonderzoeken

Onderzoeksvraag 1: *Hoe verhouden de ICT-kosten zich tot de benchmark voor IT-kosten en welke mogelijke oorzaken van afwijking worden gezien?*

Dit onderzoek is onuitvoerbaar, doordat geen inzage kan worden verkregen in de benchmarkgegevens van Berenschot.

Onderzoeksvraag 2: *Zijn de lasten voor het gemeentelijk vastgoed rechtmatig besteed conform het accommodatiebeleid?*

Vanuit de procesbespreking hebben wij inzicht verkregen in de procesgang omtrent het groot onderhoud ten aanzien van de accommodaties van de gemeente Heerde. Het beheer en onderhoud is veelal belegd bij een stichting. De gemeente tracht tijdens gesprekken met de gebruiker te sturen op het meerjarig onderhoudsplan. Ons advies is om het stichtingsbestuur formeel te laten committeren aan de geplande uitgaven volgens het meerjarig onderhoudsplan en jaarlijks bij te stellen op basis van gezamenlijke goedkeuring. Hierdoor ontstaat in feite een gedeelde verantwoordelijkheid.
Bij de eindejaarscontrole hebben wij een steekproef verricht op de bestedingen om de rechtmatigheid vast te stellen. Wij hebben vastgesteld dat de bestedingen rechtmatig zijn in overeenstemming met het meerjarig onderhoudsplan.

Onderzoeksvraag 3: *Zijn de lasten ten behoeve van de opvang voor de vluchtelingen uit de Oekraïne rechtmatig besteed en is het proces toereikend opgezet om de volledigheid van de verantwoorde uitgaven te waarborgen?*

In het proces is een coördinator aangesteld die naast afdeling financiën belast is met de verwerking van de uitvoeringslasten. Daarnaast bewaakt de coördinator het budget. De kosten worden op een separate kostenplaats gelabeld. De rechtmatigheid van de lasten hebben wij tijdens de jaarrekeningcontrole gecontroleerd.
De grootste kostenposten betreffen huur, energie en salaris en zijn terugkerend van aard binnen het proces. Ten aanzien van de volledigheid van deze kosten hebben wij vanuit onze uitgevoerde werkzaamheden in het kader van de jaarrekening geen bijzonderheden geconstateerd. Wij merken hierbij op dat de volledigheid van de verantwoorde overige c.q. incidentele uitgaven lastiger is vast te stellen. Hiertoe adviseren wij u om in de financiële administratie na te gaan onder welke kostensoorten het risico wordt ingeschat dat boekingen mogelijk niet volledig zijn gelabeld aan deze regeling en deze als onderdeel van het proces aan een nader onderzoek te onderwerpen.

7. Overige onderwerpen

7. Overige onderwerpen

Duurzaamheid
De Europese Unie heeft één doel, en dat is de gezondheid en het welzijn van de mens verbeteren, door Europa klimaatneutraal te maken en onze natuurlijke habitat te beschermen.

Met een pakket aan maatregelen, de actieplannen die voortvloeien uit de EU Green Deal, beoogt Europa een transitie naar een duurzame en klimaat-neutrale economie. Onder het motto ‘No one will be left behind’ raken deze maatregelen alle sectoren. Dit vereist integrale verankering van sustainability in bedrijfsvoering en besluitvorming.

Europa vaart een andere koers: vrijblijvendheid is voorbij
Na ruim twee jaar werk en onderhandelingen heeft het Europese Parlement in november 2022 de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) aangenomen en inmiddels is deze goedgekeurd door de Europese Raad. De CSRD-rapportage bevat ten minste de volgende informatie:

- Business model en de integratie van sustainability daarin.
- Borging van sustainability in bedrijfsvoering en besluitvorming.
- Strategie en langetermijndoelstellingen die bijdragen aan een duurzame en klimaat neutrale economie.
- Impacts (positief en negatief) van uw organisatie op de maatschappij.
- Risico’s en kansen gerelateerd aan klimaat verandering voor uw business model en uw waardeketen.
- Zorgplicht waardeketen (o.a. mensenrechten en milieu-effecten).

De CSRD-rapportage verantwoording zijn vereist voor elke grote onderneming vanaf boekjaar 2025. De verwachting is dat deze richtlijnen niet verplicht zullen zijn voor lokale overheden. Op basis van een voortrekkersrol / voorbeeldfunctie van overheidsorganisatie inzake sustainability wordt echter wel verwacht dat er in de komende jaren steeds meer vrijwillig over dit onderwerp zal worden gerapporteerd. Wij adviseren u om dit onderwerp met uw raad te bespreken en de reikwijdte en informatieverschaffing inzake sustainability rapportage af te stemmen en uw registratie hierop voor te bereiden.

Wet versterking decentrale rekenkamers
Met ingang van 1 januari 2023 treedt voor gemeenten en provincies de wet versterking decentrale rekenkamers in werking. Deze wet is op 31 mei jl. met een ruime meerderheid in de Tweede Kamer aangenomen en op 27 september jl. door de Eerste Kamer als hamerstuk aanvaard.

Zodra de wet in werking treedt per 1 januari 2023 behoudt een verordening die een rekenkamerfunctie regelt (en de benoemingen op die basis) gedurende een jaar haar rechtskracht, dus tot 1 januari 2024. Daarvoor is in de wet versterking decentrale rekenkamers overgangsrecht getroffen. Dit geeft de gemeenteraad gedurende een jaar de gelegenheid om op basis van de nieuwe wet een onafhankelijke rekenkamer (zelfstandig of gemeenschappelijk) in te stellen, de leden te benoemen en de oude verordening in te trekken. Uiterlijk op 1 januari 2024 zal dus in alle gemeenten een onafhankelijke rekenkamer moeten zijn ingesteld, inclusief de benoeming van leden. Raadsleden die de rekenkamerfunctie uitoefenen, verliezen na intrekking van de verordening dan wel uiterlijk een jaar na de inwerkingtreding van het wetsvoorstel van rechtswege het lidmaatschap van de rekenkamerfunctie. Ook de externe commissieleden van de rekenkamerfunctie houden dan van rechtswege op lid van de rekenkamerfunctie te zijn. Zij kunnen dan -desgewenst- conform de wet voor 6 jaar benoemd worden in de onafhankelijke rekenkamer.

Bijlagen

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2023 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
A7	Regeling specifieke uitkering tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving			
A13	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen			
A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne			
C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen			
C43	Regeling reductie energiegebruik woningen			
C55	Aanpak energiearmoede			
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire			
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)			
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen			
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022			
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022			

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage (vervolg - Tozo)

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2023 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen			
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen			
G4	Tozo 2			
G4	Tozo 3			
G4	Tozo 4			
G4	Tozo 5			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T			

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2023 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2022			
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie			
G13	Onderwijsroute 2022_deel gemeente			
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport			
H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022			
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken			
H25	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)			

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage B – Ongecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het college en is als bijlage bij de Bevestiging bij de jaarrekening gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het college besproken. Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het college moeten worden gecorrigeerd, echter wij kunnen instemmen met de overwegingen van het college om deze verschillen niet te corrigeren, aangezien deze bedragen niet materieel zijn voor het inzicht van de jaarrekening. De geconstateerde fouten ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid en onzekerheden zijn lager dan de door u vastgestelde controletolerantie van 1% respectievelijk 3% van de totale lasten. Positieve bedragen hebben een positief effect op het resultaat, een bedrag tussen haakjes heeft een negatief effect op het resultaat. Rechtmatigheidsfouten kunnen niet gesaldeerd worden.

Fouten

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid
EU Aanbestedingsrechtmatigheid		90
Totaal ongecorrigeerde controleverschillen	0	90
Effect niet gecorrigeerde controleverschillen voorgaande jaarrekening		n.v.t.
Totaal	**0**	**90**

Onzekerheden

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid
Prestatielevering Pgb's	132	132
Prestatielevering Jeugdwet Zorg in natura	330	330
Prestatielevering Wmo Zorg in natura	265	265
Totaal onzekerheden	**727**	**727**

Bijlage C – Gecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel bevat alle afzonderlijk geïdentificeerde en gecorrigeerde controleverschillen boven de door ons gehanteerde rapporteringstolerantie van € 28.290. Op grond van uw controleprotocol dienen wij alle controleverschillen te rapporteren boven de € 50.000.

Fouten

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	**€**
Voorziening wachtgeld	237
Balansverlenging Overlopende activa (balanseffect: 29)	
Nog te ontvangen leges omgevingsvergunningen	(54)
Presentatie lening gemeente Boekel (balanseffect: 2.000)	
Totaal gecorrigeerde controleverschillen	**183**

Bijlage D – Controleaanpak

Controleaanpak en uitvoering
Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met de andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2022 onderkend, deze zijn weergegeven op pagina 9 van dit verslag.

Samenwerking met interne accountantsdienst/andere accountants
Voor de jaarrekening van de gemeente Heerde maken wij gebruik van diverse verbonden partijen/gemeenschappelijke regelingen en uitvoeringsorganisaties. Deze samenwerkingen hebben echter geen zodanige invloed gehad op onze werkzaamheden dat wij in dit kader hebben samengewerkt met andere accountants.

Inschakeling van interne / externe deskundigen
Wij hebben in het kader van onze controle geen gebruik gemaakt van de werkzaamheden van interne en/of externe deskundigen.

Bijlage E – Onafhankelijkheid

Bevestiging van onze onafhankelijkheid
Op grond van dit verslag zijn wij van mening dat wij in relatie tot uw organisatie, in overeenstemming met de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en artikel 24a van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), onafhankelijk hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

Kwaliteitsborging
Baker Tilly heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om haar onafhankelijkheid en die van haar medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- Jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners, professionals en ondersteunende stafdiensten.
- Cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten.
- In- en extern kwaliteitsonderzoek.
- Twee registeraccountants betrokken bij wettelijke controleopdrachten.
- Reviews door partners die niet betrokken zijn bij de opdracht ter waarborging van een deugdelijk / deskundig oordeel.

Op deze controleopdracht zijn geen specifieke maatregelen getroffen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Schriftelijke bevestigingen
Wij hebben aan het management schriftelijke bevestigingen gevraagd in het kader van onze controle. Deze bevestigingen hebben betrekking op de verantwoordelijkheid van het management voor het opstellen van de jaarrekening, voor het volledig verantwoorden van transacties en voor het aan ons verschaffen van alle relevante informatie.

Wij hebben de schriftelijke bevestigingen van het management verkregen.